

Н. Рупташ,
старший викладач кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін
Херсонського державного аграрного університету,
м. Херсон
e-mail: kafphilosophy@ukr.net

ЗМІЦНЕННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ КРАЇН ЗАВДЯКИ ПРІОРИТЕТНОМУ РОЗВИТКУ ОСВІТИ І НАУКИ

В умовах реформування сучасного українського суспільства чи не найголовнішим завданням є створення якісно нової системи підготовки високоосвічених спеціалістів постіндустріальної ери, які відповідатимуть вимогам сьогодення. Ці завдання, на думку Г. Берегової, актуалізуються з огляду на сучасні трансформаційні процеси в Україні, що висувують перед фаховою освітою необхідність розробки оновлених підходів до навчання й виховання з метою вироблення в молодого покоління науково-філософського розуміння світу, необхідного для вирішення глобальних проблем [1, с.5]. Окрім зазначеного, не менш важливим є принцип зміцнення конкурентоздатності країни завдяки пріоритету розвитку освіти, котрий активно обстоює В. Огнев'юк [3].

Характерним для сьогодення є швидкість і складність змін, необмежений доступ до інформації та знань, синтез технологій, які стирають межі між різними середовищами. Сучасний період учені називають епохою розуму, цифровою або інноваційною революцією, що відкриває якісно нові можливості людини у повсякденному житті та загальних трансформаціях. Уже й тепер суспільний статус і рівень статків працівників залежить від їхньої здатності продукувати й використовувати інновації. Надалі попит на висококваліфікованих працівників ще більше зростатиме і, відповідно, знижуватиметься на працівників нижчої кваліфікації.

Зрозуміло, що від генерування нових ідей і знань, оволодіння цифровими технологіями залежить не лише успішність окремої людини, але й нації і держави. Тому інтелект як стратегічний ресурс слід підтримувати й поповнювати. Сьогодні ж ми, українське суспільство, спостерігаємо зворотне – влада не розуміє реальних рухів розвитку країни, вона повністю ігнорує значимість людського капіталу для забезпечення сталого розвитку держав. Урядовці не усвідомлюють що найбільшим багатством країни є високоосвічені люди. Як вважає В. Огнев'юк, «саме інтелектуально розвинена і креативна людина є найбільшим багатством і найпотужнішим чинником розвитку будь-якої країни. Організований, підготовлений і конструктивний мозок людини спроможний знайти заміну неефективному та енергетично затратному виробництву, громіздкому та корупційно вразливому управлінню, духовному обмілілому та культурно обмеженому життю, бідності та людській ницості» [3, с. 38].

Це підтверджується успіхами багатьох країн Європи, Азії та США, лідери яких практично втілили ідею інноваційної революції. Україна ж за Індексом людського розвитку (ІЛР) посідає 78-у позицію з-поміж 187 країн світу.

Очевидно, що світ робить ставку на освіту, знання й інтелект, а ми використовуємо застарілі промислові та аграрні технології. Україні потрібна нова стратегія розвитку, що має ґрунтуватися на максимальному залученні національного інтелекту, спроможного до постійного відновлення і розвитку інтелектуального потенціалу країни, продукування інноваційних технологій вагомих результатів праці. Але кошти, передбачені на розвиток освіти і науки у державному бюджеті на 2016, засвідчують що освіту і науку влада вважає лише затратною сферою. Такий підхід є перспективно згубним для держав.

Розвиток країни може відбуватися на прирості різноманітних знань новітніх винаходів та перспективних стратегій оскільки вдосконалення механізмів

інфраструктурних, управління мають менший потенціал порівняно з людським капіталом. Можна підвищувати ефективність економіки й рівень життя населення традиційними методами але такий шлях веде до відставання країн, що зробили ставку на знання й інновації. Збереження конкурентоспроможності й забезпечення населенню більш високих стандартів життя потребує іншого середовища сприятливого для інноваційної діяльності. А це, в свою чергу, потребує державних та приватних інвестицій в освіту, наукові дослідження і розробки, створення і підтримки інноваційних установ, що продукуватимуть нові знання, необхідні для створення нових технологій, співробітництва в галузі досліджень, технологічних розробок між освітніми закладами та промисловістю.

Освіта і наука посідають головне місце в системі інноваційного розвитку, оскільки інноваційний потенціал країни неможливий без здорового, добре освіченого і кваліфікованого персоналу, здатного працювати на основі нових технологій так само, як він неможливий без належного фінансування.

«Освіта прямо пов'язано з конкурентоспроможністю», - йдеться у книзі Д. Грейсона та К. О'Делла «Американський менеджмент на порозі XXI століття», що вийшла у світ ще 1991 року [2]. Жодне суспільство не може мати високоякісну продукцію без високоякісних вихідних матеріалів. Освіта створює «людський капітал», який в поєднанні з «фізичним капіталом» і дає збільшення продуктивності і якості. Це було правильним завжди, але удвічі правильним це є для глобальної технічно складної економіки. І далі автори акцентують увагу на тому, що «у конкурентоспроможній країні її громадянам необхідно мати: високий середній рівень функціональної грамотності; певні основи знань в галузі математики, статистики, наукової методології; здатність спостерігати процеси, аналізувати їх, інтерпретувати результати і робити дії; знання про світ; уміння працювати в колективі; здатність нести відповідальність; здатність постійно вчитися і пристосовуватися до змін» [2].

Сьогодні епіцентр конкуренції між країнами змістився у бік освіченості, компетентності й високої кваліфікації робочої сили. Забезпечення конкурентоспроможності на ґрунті освіти й наукових досягнень приводить до збільшення продуктивності праці, заробітної плати і життєвого рівня.

Нині всі країни оголосили освіту наукові знання й інновації центральним важелем підвищення продуктивності праці, рівня життя населення, економічного зростання та належного місця у конкурентному світі: конкурентоспроможність ґрунтується на здатності йти в ногу зі швидкими технологічними та організаційними досягненнями.

На думку В. Огнев'юка, універсальними принципами зміцнення конкурентоспроможності країн завдяки пріоритетному розвитку освіти і науки можуть бути такі: «Першорядне інвестування в освіту з метою забезпечення інтелектуальної й технологічної бази носіїв знань і компетенції, завдяки яким функціонує інноваційна економіка. Значне збільшення державних і приватних інвестицій у наукові дослідження і розробки. Визнання і закріплення на законодавчому рівні порядку, за якого університети можуть співфінансуватися державою і бізнесом...» [3, с. 42].

Насамкінець хочеться висловити сподівання, що система освіти у сучасній Україні стане одним з найбільш важливих і динамічних елементів соціальної інфраструктури, адже, на думку Г. Берегової, «від ефективності освітньо-виховної діяльності суттєво залежить успіх соціально-економічних перетворень, спроможність українського суспільства переломити наростаючі негативні тенденції в розвитку духовної культури, відродити й збагатити найвищі моральні ідеали й життєві пріоритети людини» [1, с.8].

Список використаних джерел

1. Берегова Г.Д. Освітньо-виховний потенціал філософських знань у системі вищої аграрної освіти в Україні: Монографія / Галина Берегова. – Херсон: Айлант, 2012. – 312 с.
2. Грейсон Д., О'Делл К. Освіта і конкурентоспроможність; [електронний ресурс] / Американський менеджмент на порозі XXI століття // Д. Грейсон мол., К. О'Делл. – М.:1991. – Режим доступу: <http://epi.cc.ua/amerikanskiy-menedjment-poroge-xxi.html>.

3. Огнев'юк В. Освіта та конкурентоспроможність суспільства / В. Огнев'юк // Українсько-польський науковий журнал «Освітологія». - №5. – Київ-Варшава, 2016. – с.37- 44